MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Avrasya'da Rusya'nın ve Çin'in Bölgeselcilik Anlayışı

Gökhan KATITAŞ*

Öz

2008 yılındaki küresel ekonomik kriz sonrasında uluslararası arenada Rusya'nın ve Çin'in görünürlüğü artmıştır. Bu bağlamda Rusya, Batı'nın eski Sovyet alanına nüfuz etmesini ve bu bölgeler ile işbirlikleri gerçekleştirmesini önlemeye yönelik politikalar uygulamaya çalışırken, sahip olduğu üretim kapasitesi ve sermaye miktarı ile dünyanın en büyük ekonomilerinden birini oluşturan Çin de ekonomik alandaki bu başarısını siyasi alana da taşımaya ve kendi etki alanını genişletmeye çalışmaktadır. Asya'da konumlanmış olan ve birbirleri ile çeşitli alanlarda işbirlikleri kuran, Batı hegemonyasına karşı Doğu cephesinin öncüsü olan bu iki devlet kendi jeopolitik ve jeoekonomik çıkarları doğrultusunda kıtada bölgeselleşme çabaları sarf etmektedirler. Rusya politik saikleri odak noktasına koyan, coğrafi sınırlamalarla hareket eden, dışa kapalı ve katı kurumsal mekanizmalara sahip olan ve ulus devlet merkezli olarak klasik bölgeselcilik anlayışı kapsamında hareket ederken; Çin ise ekonomik motivasyonları merkeze koyan, coğrafi sınır tanımayan, kapsayıcı ve esnek bir yapıda olan ve tüm aktörlere açık olarak yeni bölgeselleşme anlayışı çerçevesinde politikalarını uygulamaktadır. Bu mentalite doğrultusunda Rusya, 1990'ların ortasından itibaren oluşturulma sürecine giren ve 2015 yılında faaliyete geçen Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) ile eski Sovyet alanında bulunan devletlerin üzerinde nüfuzunu sürdürmeye ve bu ülkelerin kendisine bağımlılık durumlarını devam ettirmeye çalışırken; Çin de eski İpekyolu coğrafyasını yeniden canlandırarak, Modern İpek Yolu (MİY) olarak da adlandırılan Tek Kuşak Tek Yol Projesi ile kendisini geniş bir alanda politik ve ekonomik olarak merkezi bir noktada konumlandırmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bölgeselcilik, Rusya, Çin, Asya, Avrasya Ekonomik Birliği, Modern İpek Yolu Projesi.

Giriş

Bu çalışmada kesişen coğrafyalar üzerinde kendi dış politika heddeflerine sahip olan Çin ve Rusya'nın bölgeselleşme anlayışları ve girişimleri 2010 sonrası süreçte ortaya koydukları pratikler olan Modern İpek

* Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi, Siyasal bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü. E-Posta: gokhan.katitas@marmara.edu.tr

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Yolu girişimi ve Avrasya Ekonomik Birliği üzerinden değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada sırasıyla Avraysa coğrafyasındaki son durum, bölgeselcilik yaklaşımları, Rusya'nın bölgeselcilik anlayışı, Avrasya Ekonomik Birliği'nin (AEB), Çin'in bölgeselcilik anlayışı, Modern İpek Yolu Projesi (MİY) ve sonuç olarak MİY ve AEB girişimlerinin karşılaştırılması yer almıştır.

Çin – Rusya İlişkileri ve Avrasya Coğrafyası'nda Son Durum

Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından dönemin ABD Başkanı George H.W. Bush, Yeni Dünya Düzeni Söyleminde bulunarak Sovyetler Birliği'nin çöküşünü, liberal kapitalist anlayışın mutlak zaferini ve ABD'nin uluslararası arenanın tek ve değişmez süpergücü olduğunu belirtmiştir. Dünyanın polisi olarak değerlendirilmeye başlayan ABD'nin bu mutlak otorite statüsü zaman içerisinde yaşanan olaylar ve gelişmeler neticesinde sorgulanmaya başlamış ve bazı şüphelerin oluşmasına neden olmuştur. Bu olaylara örnek olarak Ruanda ve Srebrenitsa katliamlarının önlenememesi, 11 Eylül saldırıları ve sonrasında gelen Afganistan'ın işgali, kimyasal silah kullnaımının öne sürülerek başlatılan fakat sonraki süreçte gerçeği yansıtmadığı bildirilen Irak'ın işgali ve liberal kapitalist sistemi derinden etkileyen 2008 Küresel Ekonomik Krizi, ABD'nin üstünlüğü ve sistemi işler kılma noktalarında şüpheler uyandırmıştır. Bu olayların yanı sıra Sovyetler Birliği'nin varisi olan Rusya Federasyonu'nun Vladimir Puitn liderliğinde özellikle siyasi arenada kendini toparlamaya başlaması, 2000'li yıllardan itibaren çift haneli büyüme rakamları ile ekonomik alanda büyük mesafeler kaydeden Çin'in uluslararası siyasette yükselişi ve yükselen güçler olarak nitelendirilen Brezilya, Hindistan Endonezya ve Türkiye gibi birçok ülkenin ilerlemeler kaydederek uluslararası arenada görünürlüklerini ve etkilerini artırmaları Değişen Yeni Dünya Düzeni'nin ortaya çıkmasına yol açmış ve çok kutuplu dünyanın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Aynı dönem içerisinde Avrasya Coğrafyası'nın önde gelen iki ülkesi olan Rusya ve Çin dış politikalarında birbirlerine yakınsayan siyasaları uygulama başlamış ve Soğuk Savaş dönemi süresince devam eden gergin ikili ilişkileri geride bırakmışlardır. İki ülke arasındaki ilişkiler Nikita Krusçev'in Sovyetler Birliği liderliğine gelerek destalinizasyon ve birlikte yaşama politikalarını uygulamaya dökmesiyle başlamıştır. Dönemin Çinli lideri Mao Zedong, Krusçev'in kapitalist ABD ile birlikte var olma ve uyum içerisinde yaşama anlayışını komünist ideolojiye ihanet olarak değerlendirmiş ve Sovyetler Birliği ile Çin arasındaki ilişkiler en düşük seviyeye kadar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
gerilemiştir. Bu düşük düzeydeki ilişkiler Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle beraber geride kalmış ve iki ülke sıcak ikili ilişkiler kurmaya başlamıştır. Bu dönemde Rusya ve Çin; 1994'te Ortaklık Anlaşması'nı, 2001'de Dostluk ve İşbirliği Anlaşması'nı, 2012'de Stratejik İşbirliği Ortaklığı Anlaşması'nı ve 2014'te Stratejik Ortaklık Anlaşması'nı imzalayarak uluslararası arenada Doğu cephesinin öncü iki ülkesi olarak yakınsayan politik tutumları benimsemişlerdir. Oldukça yakın ilişkiler kuran bu iki devlet, uluslararası arenada attıkları adımlarda birbirlerini desteklemeya başlamışlardır. Bu duruma örnek olarak; Çin'in, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesine ve Ortadoğu'daki Suriye Krizi'nde Esad Rejimini savunan politikalar izlemesine destek vermesine karşılık, Rusya'nın, Çin'in Tayvan ve Güney Çin Denizi'ndeki politikalarına arka çıkması verilebilir. Rusya ve Çin'in uluslararası siyasette ortak olarak benimsediği politikalara örnek olarak ise ABD hegemonyasına karşı çıkarak çok kutuplu dünya düzeninin savunuculuğu, Avrasya bölgesinde herhangi bir yabancı müdahalenin gerçekleşmesine karşı çıkma ve Batı'nın yaptırımlarına karşı Alternatifler Üretme çabaları gösterilebilir.

ABD, AB, Çin, Rusya ve Japonya gibi birçok küresel ve bölgesel güç tarafından nüfuz altına alınmaya çalışılan alan olan Avrasya Coğrafyası, pasif meydan okumalara, ideolojik yüzleşmelere ve etnik çatışmalara sahne olmaktadır. Bölgede bulunan birçok devlet istikrarsız ve zayıf hükümetlere sahip iken, aynı zamanda yoksullukla ve radikalizm ile mücadele etmektedir. Bazı bölgelerde ise kara ve deniz sınırları hususunda devletler anlaşmazlıklar yaşamakta ve bu anlaşmazlıklar kimi zaman sıcak çatışmalara dönüşmektedir.

Bölgeselcilik Yaklaşımları

Bölgeselcilik konusunda temel olarak iki yaklaşımın varlığından söz edilebilir. Bunlar klasik bölgeselcilik ile yeni bölgeselcilik anlayışlarıdır. Klasik Bölgeselcilik yaklaşımı bölgeselciliği belirli bir coğrafi alanda siyasi, ekonomik ve kültürel çıkarları korumayı ve bölge sınırları içerisinde yer alan iç ve dış kaynakları en etkili bir biçimde kullanmayı hedefleyen politik bir ideolojinin ürünü şeklinde yorumlamaktadır. Bu doğrultuda ortak hedeflere ve duygulara hitap edilerek birbirini yakınsayan kimlikler bir araya getirilmektedir. Böylelikle ulus devletlerin bölge motifi kapsamında bir çatı altında buluştuğu ulus üstü bir yapı inşa edilmektedir. Yeni Bölgeselcilik anlayışı ise ekonomik karşılıklı bağımlılık temelinde küresel ve yerel unsurlar arasında optimum dengeyi gözeten ve coğrafi olarak kendisini sınırlandırmayan bir yaklaşımı ifade etmektedir. Çok kutupluluğun modern

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

şekli olarak ifade edilen bu düşünce tarzında yalnızca ulus devletler değil, uluslararası örgütler ve uluslararası kurumlar gibi diğer aktörler de bölgesel yapılanmaların bir katılımcısı olarak yer alabilmektedirler. Askeri ve siyasi bloklara esneklik kazandırma kabiliyetine sahip olan bu anlayış dışa açık bir karaktere sahiptir.[1]

Rus Bölgeselciliği

Rusya'nın bölgeselcilik anlayışlarının temelinde Şubat 2000 tarihinde yayımlanan Ulusal Güvenlik Konsepti ile Nisan 2000 tarihinde yayımlanan Askeri Doktrinin yer aldığı söylenilebilir. Bu belgelere göre Rus bölgeselciliğinin temelinde; başta Batılı devletler olmak üzere, yabancı aktörlerin bölgeye herhangi bir müdahalede bulunmasına ve bölgeyi tahakküm altına almasına karşıtlık, Rusya'nın bölgede üstünlüğü yeniden ortaya koyması gerekliliği, Çok kutuplu dünya düzeninin yeniden oluşturulması ve Avrasya'da Batı'nın oluşturmuş olduğu nüfuzun ikili ve/veya çoklu ilişkiler kurularak bertaraf edilmesi yer almaktadır.[2] Resmi belgelerde yer alan bu amaçlar ile birlikte Rusya'nın bölgeselcilik yapılarıyla belirlemiş olduğu Doğu Politikası çerçevesinde – ki bu politikanın temelinde Batı'ya karşı başta Çin ve Güney Kore olmak üzere Asya'daki devletler ile olan ilişkisini artırma arayışları yer almaktadır- eski Sovyet Coğrafyasında bulunan ülkelerin üzerindeki etkiyi sürdürmeyi ve dış güçlerin tehditlerine karşı iyi komşuluk ilişkileri ile bir kuşak meydana getirerek kendisine tampon bölge oluşturmayı amaçladığı ifade edilebilir.[3] Böylelikle Rusya'nın güvenlik ve savunma konularını merkeze oturtarak hareket ettiği söylenebilir. Bu anlayışın belirlenmesinde ise kendi doğal nüfuz alanı olarak gördüğü coğrafyalar olan Gürcistan'ın ve Ukrayna'ın AB ve NATO ile olan pozitif ilişkileri ve üye olacak aşamaya gelmeleri reelpolitik açıdan Rusya'nın kendi çıkarları doğrultusunda haklılığını ortaya koymuştur. Rusya kendi bölgesi olarak nitelendirdiği ve kırmızı çizgisi olarak betimlediği bu alanları korumak için silahlı çatışmalara girmekten kaçınmamıştır.[4]

---

[1] Björn Hettne vd., *Globalization and the New Regionalism.* Basingstoke: MacMillan Press, 1999.

[2] Kubangazy Bugubaev, Kyrgyzstan-Russia Relations". *Strategic Outlook*, 2013, http://strategicoutlook.org/publications/Kyrgyzstan_Russia_Relations.pdf.

[3] Marcin *Kaczmarski,* "Non-western visions of regionalism: China's New Silk Road and Russia's Eurasian Economic Union". *International Affairs*, 93 (6), 2017; 1357–1376.

[4] 2008 Yılında Gürcistan İle Güney Osetya Ve Abhazya Krizi Sebebiyle Batı İle Olan İlişkilerinde Gerilimler Yaşanması ve 2014 Yılında Ukrayna'ya Bağlı Olan Kırım'ın İlhak edilmesi gibi olaylar Rusya'nın Doğal Nüfuz Alanı Olarak Gördüğü Bölgelere yönelik gerçekleştirdiği operasyonlardır. *Bkz.* Gökhan Katıtaş, Bir dış Politika Nüfuz Aracı Olarak

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

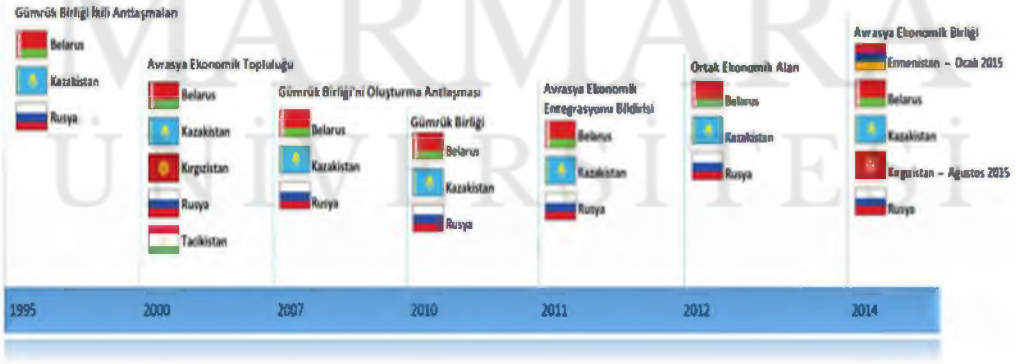
Avrasya Ekonomik Birliği kurulana kadar Bağımsız Devletler Topluluğu ve Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü gibi yapılanmalara öncülük eden Rusya bölgeselcilik araçları olarak coğrafi yakınlığı, ortak kimliği, tarihsel bağları, sınır güvenliğini, terörizm ve radikalizm ile mücadeleyi, enerji teminatını ve ticaret alanlarının oluşturulmasını kullanmıştır.

Avrasya Ekonomik Birliği: Üyeler, Amaçlar ve Rusya

Avrasya Ekonomik Birliği, yaklaşık yirmi yıllık bir sürecin sonunda Rusya, Kazakistan ve Belarus tarafından kurulmuş; örgüte sonraki süreçte sırasıyla Ermenistan ve Kırgızistan da dahil olmuştur. AEB'nin kurucu anlaşması 29 Mayıs 2014'te Gümrük Birliği ve Ortak Ekonomik Alan oluşumları çerçevesinde imzalanmış ve 2015 yılının Ocak ayında yürürlüğe girmiştir. Kurucu anlaşmada yer alan maddelere göre AEB'nin Temel Amaçları şunlardır;[5]

- *Üye Ülkelerin Ekonomilerinin Entegrasyonunu Mal, Hizmet, Enerji ve İşgücü Gibi Araçlar İçin Tek Bir Pazar Oluşturarak Sağlamak*
- *Üye Ülkelerin Para ve Finans Politikalarını Uyumlaştırmak*
- *Bölgenin Modernizasyonunu Gerçekleştirmek*
- *Uluslararası Arenada Bölge Ülkelerini Rekabetçi Bir Konuma Ulaştırmak*
- *Bölgede Zayıf Ekonomileri Güçlendirmek*
- *Küresel Piyasalarda Etkin Bir Konuma Yükselmek*

Şekil 1. Avrasya Ekonomik Birliği'ne Doğru Giden Süreç

Kaynak: Yazar tarafından düzenlenmiştir.

Uluslararası Örgütler ve Dış Yardımların Politik Ekonomisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.

[5]Vladimir Putin, "Novyi integratsionnyi proyekt dliya Yevrazii-budushcheye, kotoroye rozhdayetsiya segodniya". *Izvestia*, 3 Oct. 2011, http://izvestia.ru/news/502761.

Rusya'nın AEB'yi oluşturarak sahip olduğu amaçlar ise süreç içerisinde ülkenin lideri olan Putin'in ve diğer bürokratların söylemleri incelendiğinde ise tarihsel rüya olan Büyük Avrasya İmparatorluğu'na doğru adımlar atmak[6], etrafında uygulamaya dökülen bölgesel yapılanmalara karşı kendi pratiklerini gerçekleştirmek[7], Avrasya bölgesinde oluşan liderlik ve yönetim boşluğunu doldurmak, batılı aktörlerin hem rusya'yı çevrelemesini hem de zengin doğal kayaklara haiz olan bölgeden faydalanmasını engellemek ve bölgedeki tarihsel nüfuzunu muhafaza etmektir.[8]

Rusya, AEB'yi kurarken taraf olacak ülkelere ortak dil, ortak kültür ve ortak tarih temaları etrafında hitap ederken; ekonomik kalkınmayı, enerji piyasasında imtiyazlı fiyatları ve alt yapılarında yenilikler yapmayı vadederek kendi etrafında toplamaya çalışmıştır. Örgütün kendisinden bağımsız bir şekilde karar almasının önüne geçmek için ise oldukça katı bir işleyiş mekanizması belirleyen Rusya, herhangi bir karar alınabilmesi için oy birliği şartını getirerek üye ülkelere yasal prosedürler konusunda herhangi bir manevra ve yorumlama alanı bırakmamış ve örgütün tek sözcüsü olarak hareket etme imkânı elde etmiştir.

Çin Bölgeselciliği

Çin Halk Cumhuriyeti'nin dış politikasının temelinde; kendi egemenliğini güvence altına alma, müttefiklik oluşturan yapılara dâhil olmama ve diğer devletlerin iç işlerine müdahale etmeme prensipleri yer almaktadır. Bu doğrultuda Çin, Soğuk Savaş'ın Sona Ermesinin Ardından kendi dış politikasında Yeni Güvenlik Konsepti, Yeni Kalkınma Yaklaşımı, Yeni Medeniyet Anlayışı ve Yeni Dünyada Ahenk Konsepti kavramlarını türeterek dışarısı ile olan ilişkisinde Komşuluk Diplomasisi'ni uygulamaya başlamıştır. Buna göre; Batı'nın kapalı, bloklaşma ve müttefiklik esasına dayanan diplomasi yapılanmasının yerine, yenidünya düzeni kapsamında çok boyutluluk ve çok kutupluluk karakterlerine sahip, ülkelerin ve grupların uyum

[6] Başta Büyük Avrupa olan Putin ile birlikte Büyük avrasya tahayyülüne dönüşmüştür. Buna göre, Merkeze AEB yerleştirilmesi, ASEAN ve Şangay İşbirliği Örgütü kapsama dahil edilmesi ve Çin, Hindistan, İran ve Pakistan gibi Asya'nın önde gelen ülkelerini blok sistemine entegre edilmesi planlanmaktadır.

[7] Batısında AB öncülüğünde Trans Atlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı, Doğusunda ABD liderliğinde Trans Pasifik Ortaklığı, Güneyinde Çin kontrolünde Modern İpek Yolu.

[8] Vladimir Putin, "Novyi integratsionnyi proyekt". Plenarnoye zasedaniye Petersburgskogo mezhdunarodnogo ekonomicheskogo foruma, St Petersburg, 17 June 2016, http://kremlin.ru/events/president/news/52178

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
içerisinde bulunduğu bir yapı oluşturma amacına haiz olmuştur. Böylelikle Çin kendi tahayyülünü hayata geçirmeye çalışmaktadır. Çin Rüyası olarak adlandırılan siyasa uyumlu toplum, uyumlu dünya temelinde ulusal kalkınma, barışçıl kalkınma çerçevesinde bölgesel güvenliği sağlayarak ekonomik ilerlemeleri gerçekleştirme ve açık kapı söylemiyle piyasa temelli reformları hayata geçirerek ürün, sermaye ve işgücünün engellere maruz kalmadan serbestçe dolaşımını hayata geçirme düşüncesine dayanmaktadır.[9]

Çin'in bölgeselcilik politikaları ele alındığında tarihsel süreç içerisinde 1990-2012 ve 2012 sonrası olmak üzere iki safhaya ayrıldığı görülmektedir.[10] 1990-2012 yılları arasını kapsayan ilk dönemde Çin, pasif katılım hareket tarzını benimseyerek var olan ekonomik ve ticari işbirlikleri ile serbest ticaret bölgelerine dahil olmuştur. Bu dönemde Çin müzakere yoluyla karşılıklılık ve tüm tarafların kazancı doğrultusunda ortak bölgesel çıkarlar çerçevesinde hareket etmiştir. Şi Cinping'in ülkenin liderliğine geldiği Kasım 2012'den sonraki dönemde ise Çin dış politikasında dönüşümler yaşanmaya başlamıştır. Bölgesel inisiyatiflerde pasif katılımcı olmak yerine proaktif öncü olmaya başlayan Çin, ekonomik entegrasyon ve bölgesel dağılım kapsamında taraf ülkelerde adım adım iç reformları gerçekleştirmekte ve bölgenin tarihine ve yapısına uygun bir şekilde ahenk içerisinde bölgesel bir kimlik inşa etmektedir. Bölge İçi ve bölgeler arası olmak üzere açık bölgeselcilik anlayışını benimseyen Çin, ticari alanda serbestleşmelerin önünü açmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda dış politikasında ahlak-çıkar (Yi-Li) Dengesinde ortak kader ve menfaatler prensibini kendisine rota olarak belirlemiştir.[11]

Dış politikasında bölgeselcilik hususunda önemli dönüşümler yaşayan Çin'in önünde birçok sorun bulunmaktadır. Öncelikle Asya; ABD, Japonya, Rusya gibi birçok büyük devletin nüfuz kurmak istediği alandır. İkinci olarak Çin'in yükselişine Hindistan gibi bazı ülkelerin endişe ile bakmakta ve son olarak Çin'in bölgede yer alan ülkeler ile sahip olduğu sınır anlaşmazlıkları ikili ilişkilerinin ve bölgeselciliğinin kapsamı noktasında problemler oluşturmaktadır. Bu problemleri bertaraf etmek ve bölgedeki imajını düzeltmek için Çin kültürel ve eğitim programları düzenlemekte ve ülkelere

---

[9] Hongyuan, L., Yun, G. ve Qifa, S, *China's Road.* Beijing: Huangshan Publishing House, 2012; 128.

[10] *Tatyana V. Kolpakova, Tatiana N. Kuchinskaya,* "China's 'New Regionalism' as a Mechanism to Strengthen the Influence of China in the Global Integration Processes: An Example of Eurasian Economic Union". International Journal of Economics and Financial Issues, 5(Special Issue), 2015; 109-115.

[11] Zhang Xiaotong and Li Xiaoyue, China's Regionalism in Asia". The Asian Forum, 3 (3), 2014. http://www. theasanforum.org/chinas-regionalism-in-asia.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kredi ve yardım desteklerinde bulunmaktadır. Bu doğrultuda Konfüçyus Enstitüleri, Chiang Mai Çoktaraflı İnisiyatifi, Asya Altyapı Ve Yatırım Bankası ve İpek Yolu Altyapı Fonu gibi yapılar Çin'in başlıca araçlarıdır.

Modern İpek Yolu

Modern İpek Yolu Projesi, Şi Cinping tarafından 2013 yılında Bir Kuşak ve Bir Yol girişimi olarak uygulamaya koyulmuştur. Bunun öncesinde 2011 yılında dönemin ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Tarihi İpek Yolu coğrafyasını ABD menfaatleri doğrultusunda yeniden canlandırmak için Yeni İpek Yolu projesini dile getirmiş;[12] 2012 yılında Çin'in başına geçen Şi Cinping, ABD'nin bölgeye nüfuzunu engellemek ve Çin'in kontrolünde ticaret yolları oluşturmak hedefiyle Kuşak ve Yol girişimini başlatmıştır. Çin, geniş kanatlı kartal olarak betimlediği bu inisiyatif ile bölgede politikaların uyumlaştırılması, altyapı bağlantılarının oluşturulması, engelsiz ticaretin başlatılması ve finansal entegrasyonun sağlanmasını amaçlamaktadır. Hem devletlerin hem de uluslararası yapılanmaların taraf olabildiği bu proje ile Çin kendi etrafında bir kutup oluşturmaya çalışmaktadır.

Harita 1. Modern İpek Yolu Coğrafyası

Kaynak: HKTDC Research, The Belt and Road Initiative, 2017.

Çin, Modern İpek Yolu'nu hayata geçirerek dış politikasında birçok hedefi gerçekleştirme gayesindedir. Ekonomik olarak aşırı üretimde bulunduğu malların yeni piyasalara erişmesini, oluşturulacak olan taşıma hatları ile doğal

[12] Theresa Fallon, "The new Silk Road Xi Jinping's grand strategy for Eurasia". *American Foreign Policy Interests*. 37(3), 2015; 140–147.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
kaynak bakımından zenginliğe sahip olan ülkeler ile etkileşime geçerek enerji gereksinimlerini gidermeyi ve bol alternatifli güzergâhlar ve kaynaklar oluşturarak başta batılı ülkeler olmak üzere herhangi bir aktöre aşırı bağımlı hale gelmekten de kaçınmayı amaçlayan Çin; siyasi açıdan ise kurulacak ikili ve çok taraflı ilişkiler ile bölgedeki güç mücadelesinde avantajlı konuma geçmeyi, taraf ülkelere sağlanan kaynaklar ile onları kendisine bağımlı hale getirmeyi, inşa edeceği birliktelikler neticesinde oluşturacağı tampon bölgeler ile güvenli bir hat kurarak olası dış saldırılardan korunmayı ve olası yaptırımlara ve ambargolara karşı kendisini güvence altına almayı hedeflemektedir. Girişimin hem daha kapsayıcı olması hem de kendi kontrolünden çıkmaması için Çin, yapılanmanın kurumsal mekanizmasını oldukça esnek bir şekilde inşa etmiştir. Böylelikle Çin; katılımcıdan katılımcıya farklı koşullar ve kurallar belirleyerek uygulama imkanına sahip olmakta, temel prensipleri siyasi ve ekonomik koşullara göre yorumlanabilmesi olanağına erişmekte ve projenin yürütme aşamasında yaşanabilecek aksaklıklara ve gecikmelere karşı kendisine manevra alanı oluşturmaktadır.

Sonuç

Çin ve Rusya'nın bölgeselcilik anlayışları Modern İpek Yolu ve Avrasya Ekonomik Birliği üzerinden ele alındığında MİY coğrafi sınır tanımayan, sadece devletlere değil tüm uluslararası aktörlerin taraf olduğu bir yapılanma iken, AEB eski Sovyet coğrafyası ile sınırlanmış ve sadece devletlerin taraf olduğu bir yapıdır. MİY'de Çin ekonomik saikleri ağır basan bir şekilde hareket ederken, Rusya AEB'yi siyasi ve jeopolitik hedefleri doğrultusunda hareket ettirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda Çin'in yeni bölgeselcilik anlayışıyla hareket ettiği; Rusya'nın ise klasik bölgeselcilik yaklaşımını benimsediği ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

Bugubaev, Kubangazy. "Kyrgyzstan-Russia Relations". *Strategic Outlook.* 2013.
http://strategicoutlook.org/publications/Kyrgyzstan_Russia_Relations.pdf.
Fallon, Theresa. "The new Silk Road Xi Jinping's grand strategy for Eurasia". *American Foreign Policy Interests*. 37(3), 2015; 140–147.

Hettne, Björn, Inotai, A. and Sunkel, O. *Globalization and the New Regionalism.* Basingstoke: MacMillan Press, 1999.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Hongyuan, L., Yun, G. and Qifa, S. *China's Road*. Beijing: Huangshan Publishing House, 2012.
Kaczmarski, Marcin. "Non-western visions of regionalism: China's New Silk Road and Russia's Eurasian Economic Union". *International Affairs*, 93 (6), 2017; 1357–1376.
Katıtaş, Gökhan. "Bir Dış Politika Nüfuz Aracı Olarak Uluslararası Örgütler ve Dış Yardımların Politik Ekonomisi: ABD, Çin ve Rusya Üçgeni". Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Kolpakova, Tatyana. V. & Kuchinskaya, Tatiana. N. "China's 'New Regionalism' as a Mechanism to Strengthen the Influence of China in the Global Integration Processes: An Example of Eurasian Economic Union". International Journal of Economics and Financial Issues, 5(Special Issue), 2015; 109-115.
Putin, Vladimir. "Novyi integratsionnyi proyekt dliya Yevrazii-budushcheye, kotoroye rozhdayetsiya segodniya". *Izvestia*, 3 Oct. 2011, http://izvestia.ru/news/502761.
Putin, Vladimir. "Novyi integratsionnyi proyekt". Plenarnoye zasedaniye Petersburgskogo mezhdunarodnogo ekonomicheskogo foruma, St Petersburg, 17 June 2016, http://kremlin.ru/events/president/news/52178
Xiaotong, Zhang and Xiaoyue, Li. "China's Regionalism in Asia". *The Asian Forum*, 3 (3), 2014. http://www. theasanforum.org/chinas-regionalism-in-asia.

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Summary

Regionalism Approaches of Russia and China in Eurasian Geography

Visibilities of Russia and China began to increase in international arena, after the 2008 Global Financial Crisis. Within this context, while Russia tries to imply policies to prevent Western influence toward ex-Soviet region and their cooperative initiatives with regional actors; China, who is one of the biggest economy in the world thanks to production capacity and its accumulation of capital, aims to raise its political effect and enhance sphere of influence as did in economic field. These two states, that are located in Asia, cooperate in various areas and lead Eastern frontier against to Western hegemony, make regionalization efforts in their own geopolitical and geoeconomical interests in the continent. On the one side, Russia adopts classical regionalism understanding which is shaped by political motivations, has geographical boundaries, exclusive and strict institutional mechanism, and eligible for nation-states; on the other hand China indigenises new regionalism approach that is surrounded by economical goals, has distanceless and borderless characteristics, inclusive and flexible mechanism, and open to all actors in international arena. In this direction, while Russia tries to maintain its influence over and dependency relationship with ex-Soviet countries through Eurasian Economic Union (EAEU) which is output of twenty years process; China aims to revive old Silk Road geography and puts itself in the center politically and economically via One Belt One Road Initiatives (OBOR), also known as Modern Silk Road Project.

Key Terms: Regionalism, Russia, China, Asia, Eurasian Economic Union, Modern Silk Road Project.

MARMARA POLITICAL SCIENCE ÜNİVERSİTESİ